



אִנְשֵׁי וְיִצְרֵל אֶת הָאָדָם בְּחִכְמָה

למה נתקנה ברכה על שירותים?

מה שראינו עכשיו

- הרגעים הראשונים של הבוקר והפעולות בהם משפיעות על היום כולו.
- ברכות השחר יושבות בדיוק על קו התפר בין הבית החוצה, ומחברות לפעולות יומיומיות פשוטות, תודעה של הודאה, שליחות וחיבור לה'.
- המלים הראשונות של הבוקר הן בתפילת מודה אני. ומבטאים את קריאת הכיוון אל היום כולו: להיות בהכרת טובה, להודות אל האמת, ולהכיר באמון שה' נותן לנו – שבעצם מחייב אותנו ונותן לנו אחריות על כל מה שיקרה איתנו היום.
- הפעולה הראשונה של הבוקר היא נטילת ידיים. בה אנו מביעים את רצוננו שמעשינו יהיו נקיים, טהורים, ומחוברים אל תודעת שליחותנו, בכך שאנו ככהנים הניגשים אל עבודת הקודש.

אשר יצר את האדם בחכמה

גמרא: כי נפיק אומר: ברוך אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חללים חללים גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אחד מהם אי אפשר לעמוד לפניך.

מאי חתים? אמר רב: רופא חולים. אמר שמואל: קא שוינהו אבא לכולי עלמא קצירי. אלא: רופא כל בשר. רב ששת אמר: מפליא לעשות. אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לתרוייהו - רופא כל בשר ומפליא לעשות.

אשר יצר את האדם בחכמה

גמרא: כי נפיק אומר: ברוך אשר יצר את האדם כחרמל וחרמל
בו נקבים והרית הלל -

להבין את המוח
מוח האדם נחשב לאובייקט המסובך והמורכב ביותר ביקום. בכל מילימטר מעוקב שבקליפת המוח שלנו מצויים כ-20,000 תאי עצב, המתקשרים בו-זמנית זה עם זה במיליארד נקודות קשר. המוח כולו מורכב מטריליון תאי עצב המאורגנים ברשתות מסועפות. כל אחד מטריליון תאי העצב יכול ליצור מגע עם 100 עד 10,000 תאי עצב אחרים,

אמר רב: רופא חולים. אמר שמואל: קא שוינהו
אבא לכולי עלמא קצירי. אלא: רופא כל בשר. רב ששת אמר:
מפליא לעשות. אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לתרוייהו -
רופא כל בשר ומפליא לעשות.

אשר יצר את האדם בחכמה

גמרא: כי נפיק אומר: ברוך אשר יצר את האדם כחרמל וחרמל

בו נ
להב
מוח
כ-
המא
המוח האנושי הוא האיבר החזק והמיסתורי ביותר בגוף האדם, הוא גורם לנו לזוג, לחשוב, להרגיש ובעצם לחיות. למרות חשיבותו הרבה של המוח, רוב דרך פעולתו נותרה נסתרת מעיני המדע, ויש הטוענים כי אנחנו יודעים יותר על החלל החיצון מאשר על פנים הראש שלנו. ובכל זאת, מחקרים רבים גילו לנו הרבה דברים על

נהו
אבא לכולי עלמא קצירי. אלא: רופא כל בשר. רב ששת אמר:
מפליא לעשות. אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לתרוייהו -
רופא כל בשר ומפליא לעשות.

אשר יצר את האדם בחכמה

גמרא: כי נפיק אומר: ברוך אשר יצר את האדם כחרמל ו...

מציניים
אי עצב
אחרים,

חקר מדעי המוח הוא אחד הטייטלים המרשימים ביותר המצויים ברשימת מחלקות האקדמיה. מדובר בעולם שלם של מחקר בין-תחומי, העוסק בהיבטים השונים של מערכת העצבים של בני האדם ובעלי החיים. ואם בעבר נבחנו מדעי המוח בעיקר במסגרת המחקרית הנורולוגית שבוחנת את הביולוגיה המולקולרית והתאית של נוירונים, איברים ומבנים אחרים, הרי שבשנים האחרונות כל זה השתנה: החלה מגמת התבוננות במדעי המוח דרך מסגרת רחבה יותר, כזו המתייחסת להיבטים כמו פסיכיאטריה, מחלות פתולוגיות, מדעים קוגניטיביים או ביולוגיה, כך שבפועל, תחום אטרקטיבי זה הפך למתחדש ומתקדם מתמיד.

בן י
ל
מ
כ
ו
י

אמר: אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לתרוייהו -

מפליא לעשות. אמר רב פפא: הילכך נימרינהו לתרוייהו -
רופא כל בשר ומפליא לעשות.

נהו

וכמה גדולה הברכה הזאת

וכמה גדולה הברכה הזאת בענינה וכמה מתוקנות מלותיה למי שהוא מסתכל בהן בעין האמת, שהקדים תחלה בחכמה וחותם ברופא כל בשר ומפליא לעשות, למד על פליאות מה שברא בחיים מהכחות הדוחים והמחזיקים, וכלל כל החיים באמרו כל בשר.

ומפליא לעשות

כשיצא מבית הכסא יברך אשר יצר את האדם בחכמה, שבריאת האדם היא בחכמה נפלאה...

רופא חולי כל בשר, על שם הנקבים שברא בו להוציא פסולת מאכלו, כי אם יתעפש בבטן ימות, והוצאתו היא רפואה. ומפליא לעשות, מפני שהאדם דומה לנוד מלא רוח, ואם יעשה אדם בנוד נקב כחודה של מחט, הרוח יוצא. והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו, הרי זה פלא. ועוד יש לפרש ע"ש שבורר טוב המאכל ודוחה הפסולת.

שולחן ערוך

ועוד יש לפרש שמפליא לעשות במה ששומר רוח האדם בקרבו, וקושר דבר רוחני בדבר גשמי, והכל הוא ע"י שהוא רופא כל בשר, כי אז האדם בקו הבריאות ונשמטו משתמרת בקרבו

אֹדֶךָ עַל כִּי נִוְרָאוֹת נִפְלְיֹתַי נִפְלְאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנִפְשֵׁי יַדְעֵת מְאֹד.

כי הוא מדבר בנפלאות החכמה ובנסתרים המתגלים
והמתבארים מתוך תכונת היצירה. ומזה תקנו לנו אנשי כנסת
הגדולה בתחלת ברכותינו שבכל יום: "אשר יצר את האדם
בחכמה", וחותם: "ומפליא לעשות"...

מבשרי אחזה אלוה

הגיע תורנו להתבונן בגוף שלנו, השמנו לב אי פעם
לנשימתנו? האם היינו מאזינים אי פעם לדפיקת הלב? ובניין
גופנו – האם הקדשנו לו אי פעם אי זו מחשבה?

...

קושר דבר רוחני בדבר גשמי

הרי אנו רואים כאן התאמת ההפכים בצורה פלאית: מצד אחד המחלה, שהיא ההפך מהחיים בתכונתה הפנימית, בתור אחד מתפקידי החיים, שהרי הרפואה היא התכונה התדירית של העכול וההזנה, שהעלילות של המחלה היא ההכשרה של הרפואה, - ומצד שני התמזגות, של יצירת האדם בצורתו המלאה זהו, מקשרת עם כל התנאים של הקמרות, ומתוך הפגישה של ההפכים באה ההקבלה היותר מפלאה, ומפליא לעשות.

לֶחֶם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ תהילים עח, כה

אל תהי קורא אבירים אלא לחם איברים – לחם שהוא נמוח באיבריהם.

מדרש וברש"י רש"י בגמרא יומא עה, ב: נבלע באיברים - אינו יוצא מן המעינים

ר' שמעון בן יוחאי אומר לא נתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן

מדרש

המן שאכלו בני ישראל במדבר היו בו שני ענינים, א' שהיה מזון גשמי לשובע הגוף, להשביע רעבים כמזון טבעי... ב' אמנם מצד שהיה לחם מן השמים שמשם היה יורד, היה גם כן מתיחס אל שורשו, וירד עמו גם מזון רוחני והשגה שכלית למזון נפש השלמים, אשר עקרום הוא המזון הרוחני המשביע את הנפש, שבו השיגו הנביאים רוח הקודש...

מלבי"ם

לברך את הטוב מהרע

כי הנה באלשיך פרשת בשלח ביאר איך המן נתן חיות לגוף, כמו שנמשך ממזון הגוף חיות אל הנפש על ידי התקשרות נפש בגוף, ומובן מזה כי מזון הנפש יוכל לקיים הגוף גם כן.

ובאמת נראה שהכל הוא לפי מצב האדם, אם הגוף טפל אל הנפש ניזון הוא במזון הנפש, והנה כמו כן מדריגה על מדריגה בענין נפש רוח נשמה, ומשה רבינו ע"ה היה מדריגתו בחינת התורה, שהוא הרוח ממללא, ולכן המשיך להם מאכל המן להיות מזון הרוח מעמיד גם הנפש, וכשנפלו קצת מזו המדריגה אמרו נפשנו יבשה, כי לא היה טפל כל הנפש אל הרוח... (במדבר בהעלותך תרמ"ז)

...ואכילת לחם מן הארץ הוא הדעת המברר בין טוב ורע, ובורר אוכל מתוך פסולת כמו שכתוב בגמרא, אין תינוק יודע לקרא אבא ואמא עד שטועם טעם דגן, וכן אין מרחיקין מצואת קטן עד שאוכל כזית דגן, שבלחם מן הארץ מתערב פסולת... אבל לחם מן השמים הוא בלי פסולת...

מה שראינו היום

- ברכת אשר יצר היא ברכת ההודאה הראשונה בבוקר.
- לא בכדי ברכת החכמה נאמרת דווקא על מערכת העיכול. יצירת האדם בחכמה מתבטאת בדברים הקטנים. ויותר מזה: הפלא הגדול שהנשמה שלנו - חלק א-לוה ממעל - מתגלית דווקא בגוף. אנו מודים על הגוף, ועל הפלא הגדול שהנשמה שלנו קשורה בו.
- מערכת העיכול בוררת את הטוב מהרע. כך בטבעיות. וברוח כמו בחומר, זאת תכלית עבודתנו בעולם הזה. לברור את הטוב מהרע. הן במידות והן במעשים. וכך להתעלות אט אט עד לבירור השלם.

מבשרי אהבה א-לֹה

כל הנשמה תהלל יה - על כל נשימה ונשימה
שהוא נושם צריך לקלס להקב"ה

מדרש

קושר דבר רוחני ודבר גשמי

רמ"א